

UPUTE ZA CITIRANJE LITERATURE PREMA APA STILU

Zašto i kako navoditi izvore?

Što su izvori?

Izvor je svaki oblik građe, bez obzira na medij, dakle, tiskani ili elektronički, kojim smo se služili u izradi diplomskog rada (tekst, grafički prikaz, fotografija, enciklopedija).

Zašto navodimo izvore?

Rad dobiva na kredibilitetu, ideje u radu su argumentirane, izbjegava se plagiranje, odaje se priznanje i poštovanje kolegama čiji se radovi citiraju, čitatelj ima mogućnost dobiti više informacija (ako odluči čitati citiranu literaturu).

Vrednovanje izvora

Svi izvori nisu jednako pouzdani. U akademskoj zajednici, znanstveni radovi prolaze postupak recenzije – recenzenti, stručnjaci u odgovarajućem znanstvenom području, kritički prosuđuju podatke, tvrdnje i zaključke u radu. Svi podaci u radu moraju biti dokumentirani, odnosno imati navedeni izvor. Takvi radovi objavljuju se u znanstvenim i stručnim časopisima, zbornicima i knjigama. Pritom medij ne igra nikakvu ulogu, odnosno nije bitno izlazi li časopis samo u elektroničkom obliku, tiskanom obliku ili u oba oblika paralelno. To naravno ne znači da je "zabranjeno" koristiti ostale izvore; npr. novinske članke kada želite prenijeti sliku određene društvene zbilje. Ipak, temeljite svoj rad na znanstvenim i stručnim radovima, koristite izvornu literaturu kad god je to moguće (izjave u radu X prenesene su iz rada Y; koristite Y rad ako je dostupan).

Što se sve smatra plagiranjem?

Plagiranje je preuzimanje tuđih riječi ili rezultata bez navođenja izvora kako bi se preuzeto djelo prikazalo kao vlastito. Postoji nekoliko razina plagiranja:

- Teški oblici plagiranja su neovlašteni prijevodi, navođenje riječi, rezultata, slika bez navođenja izvora.
- Kolažni radovi (eng. *patchwork plagiarism*) je preuzimanje manjih dijelova iz više izvora.
- Blaži oblici plagiranja su preuzimanje manjih dijelova teksta, pogotovo fraza (npr. "smatra se statistički značajnom razlikom")

- Doslovno preuzimanje teksta koje se predstavlja kao parafraziranje također se smatra oblikom plagiranja, bez obzira što je naveden izvor (vidi Grafički prikaz 2).

Kako izbjeći plagiranje? Navođenjem izvora

Postoji tri sustava citiranja literature i nekoliko stilova (Oxfordski, Vancouverski, Harvardski, AMA, Chicago, APA). Na Kineziološkom fakultetu koristi se **APA stil** citiranja, ali se, u dogovoru s mentorom, može koristiti i neki drugi stil citiranja. Bitna je dosljednost: koristite isti stil citiranja u cijelom radu.

Izvori se navode u samom tekstu rada, i na kraju diplomskog rada, u literaturi.

U tekstu: Lav M. Matvejev posebno je zaslužan za razvoj teorije treninga u Hrvatskoj. Na temelju predavanja koje je održao na poslijediplomskom studiju 60-tih godina 20. stoljeća, Miloje Gabrijelić pripremio je priručnik (Milanović 2013, str. 21)

Literatura: Milanović, D. (2013). *Teorija treninga*. Zagreb: Kineziološki fakultet

Grafički prikaz 1: Primjer navođenja izvora u tekstu rada i u literaturi

Potrebno je razlikovati **izravno navođenje tuđih riječi** od **parafraziranja**.

Izravno navođenje je umetanje drugog teksta (tuđeg ili vlastitog) u matični tekst. Umetnuti, tuđi tekst mora se jasno razlikovati od matičnog teksta – vidi Grafički prikaz 2.

Za razliku od izravnog navođenja ili doslovnog preuzimanja drugog teksta u vlastiti tekst, neizravnim navođenjem ili parafraziranjem se vlastitim riječima prenosi tuđi sadržaj.

Izravno navođenje:

a) umetnuti tekst sadrži manje od 40 riječi

Kada je riječ o dijagnostici motoričkih sposobnosti, Milanović (2013) navodi: "Jedan od naprednijih dijagnostičkih postupaka za procjenu motoričkih sposobnosti jest izokinetička dijagnostika" (str. 129).

b) umetnuti tekst sadrži više od 40 riječi – umetnuti tekst prikazati kao izdvojenu cjelinu, uvučenu, s dvostrukim proredom, bez navodnika, na kraju navesti izvor.

Kao jedna od faza dijagnostičkog postupka, je i obrada prikupljenih podataka.

Prikupljeni podaci obrađuju se primjenom odgovarajućih statističkih metoda.

Ako se žele odrediti samo osnovne metrijske karakteristike testova (aritmetička sredina, standardna devijacija, minimalni i maksimalni rezultat) onda će se primijeniti samo osnovna statistika, a ako se žele utvrditi deficiti ili nedostaci,

odnosno dobre i loše strane pripremljenosti, onda je korisna metoda za određivanje položaja i vrijednosti svakog pojedinog rezultata u odnosu na neki kriterij (najčešće modelnu vrijednost rezultata u pojedinom testu koju postižu vrhunski sportaši). (Milanović, 2013, str. 133)

Neizravno navođenje ili parafraziranje

Izokinetičkom dijagnostikom, kao jednim od naprednijih dijagnostičkih postupaka, dobiva se detaljan uvid u jakost pojedinih mišićnih skupina kao i niz specifičnosti karakterističnih za pojedini sport (Milanović 2013, str. 129)

Grafički prikaz 2: Izravno navođenje tuđih riječi i parafraziranje

Navođenje izvora

U ovoj uputi je sadržano nekoliko primjera navođenja izvora. No, kao što je već napomenuto postoji niz drugih izvora i uputa kako ih citirati (anonimna djela, klasična djela, postovi na blogovima, privatna korespondencija, karte, baze podataka, recenzije...). No, zbog preglednosti uputa, zadržali smo se na onim izvorima koji se najčešće koriste. Za ostale izvore možete konzultirati [ovu stranicu](#) ili priručnik *Publication Manual of the American Psychological Association* koji je dio knjižničnog fonda Kineziološkog fakulteta, a prema kojem su i rađene ove upute.

1. Kako navoditi knjige

Knjige s jednim autorom

U tekstu:

Kessler (2003) je otkrio da različiti epidemiološki uzorci

ILI

Različiti epidemiološki uzorci pokazuju da ... (Kessler, 2003).

U popisu literature:

Kessler, M. (2003). *Epidemiološke studije*. Zagreb: Školska knjiga.

Knjige s dva autora

U tekstu:

... kao što Babić i Šnajder (2000) pokazuju.....

ILI

Ti rezultati pokazuju da..... (Babić & Šnajder, 2000).

U popisu literature:

Babić, V. & Šnajder, V. (2000). *Atletika*. Zagreb: Kineziološki fakultet

Knjige s do 5 autora

U tekstu, pri prvom navođenju, navode se svi autori.

Babić, Moguš, Finka (2007) navode da postoji nekoliko različitih interpretacija ...

ILI

Postoji nekoliko različitih interpretacija (Babić, Moguš, Finka, 2007)

U tekstu, pri svim ostalim navođenjima, navodi se samo prvi autor i et al. (što u prijevodu s latinskog znači "i ostali")

Knjige s 6 ili više autora

U tekstu

Navodi se samo prezime prvog autora i et al.

Horvat et al. (2007) pokazuju da

U popisu literature, potrebno je navesti sve autore.

Uredničke knjige

U tekstu:

(Leonard & Crawford, 2002)

U popisu literature:

Leonard, W. R. & Crawford, M. H. (ur.). (2002). *Human biology of pastoral populations*. Cambridge, New York: Cambridge University Press.

2. Kako navoditi poglavlja u knjizi

U tekstu

Kao i kod knjiga, navodi se autor, godina i stranice.

U popisu literature

Autor poglavlja

Naslov poglavlja

Naslov cijele knjige, u kurzivu

Tokić, M. (2014). Platonova gimnastika. U I. Zagorac (ur.), *O sportu drugačije* (str. 25-34). Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo

3. Kako navoditi radove u zbornicima skupova

U tekstu

Kao i kod knjiga i časopisa, uvijek se navodi autor, godina.

U popisu literature:

Swalgin, K., Knjaz, D., Tomanek, L. & Fosnes, O. (2011). A study to determine the status, importance and value of taking a charge in basketball by coaches in the United States and selected European countries. U D. Milanović & G. Sporiš (ur.), *Integrative Power of Kinesiology* (str. 753-754). Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu

4. Kako navoditi doktorske, magistarske i diplomske radnje

a) U tiskanom obliku, u tekstu

Kao i uvijek, navodi se autor i godina, npr. (Sporiš, 2003)

U tiskanom obliku, u popisu literature

Sporiš, G. (2003). *Analiza nogometne igre u funkciji fizičke pripreme nogometaša* (diplomski rad). Kineziološki fakultet, Zagreb

b) Dostupno kroz neku bazu, npr. Dabar

Sporiš, G. (2003). *Analiza nogometne igre u funkciji fizičke pripreme nogometaša* (diplomski rad). Preuzeto s: Dabar: Digitalni akademski arhivi i repozitoriji

5. Kako navoditi članke u časopisima

Članci u časopisima

U tekstu:

Princip je isti kao i s knjigama. Dakle, autor, godina, stranice.

(Milanović, D. & Vuleta, D., 2005, str. 52)

U popisu literature:

Milanović, D. & Vuleta, D. (2005). Performance indicators of teams at the 2003 men's world handball championship in Portugal. *Kinesiology*, 38(2), 164-175. doi: 10.1225355457-6156

Doi je niz znakova koji na jedinstven način određuje neki objekt, kao što je elektronički dokument. Obično se nalazi uz naslov. Ako nema doi, treba upisati URL adresu.

Milanović, D. & Vuleta, D. (2005). Performance indicators of teams at the 2003 men's world handball championship in Portugal. *Kinesiology* 38(2), 164-175. Dostupno na http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=206948

6. Kako navoditi novinske članke

Autorski novinski članak, online izdanje

U tekstu:

(Jurišić, P. 2017)

U popisu literature:

Jurišić, P. (29. siječnja 2017.). Matošević: Izbornik je uništio Duvnjaka. *Večernji list*.

Dostupno na <http://www.vecernji.hr/sp-2017-francuska/matosevic-izbornik-je-unistio-duvnjaka-1145737>

Autorski novinski članak, tiskano izdanje

U tekstu:

(Jurišić, 2017, str. 23)

U popisu literature

Jurišić, P. (29. siječnja 2017.). Matošević: Izbornik je uništio Duvnjaka. *Večernji list*, str. 23

Novinski članak bez autora

U tekstu

Navesti skraćenu verziju naslova novinskog članka ili puni naslov novinskog članka, ako je naslov kratak, i staviti ga pod navodne znakove

("Six sites meet," 2006)

U popisu literature

Six sites meet for comprehensive anti-aging initiative conference. (2006, November/December). *OJJDP News @ a Glance*. Dostupno na

https://www.ncjrs.gov/html/ojjdp/news_at_glance/216684/topstory.html

7. Kako navoditi natuknice u enciklopediji, leksikonu, rječniku

Elektroničko izdanje, natuknica ima autora

U tekstu: autor, godina

U popisu literature:

Graham, G. (2005). Behaviorism. U E. N. Zalta (ur.), *The Stanford encyclopedia of philosophy*. Dostupno na <https://plato.stanford.edu/entries/behaviorism/>

Tiskano izdanje, natuknica ima autora

U tekstu: autor, godina

U popisu literature:

Graham, G. (2005). Behaviorism. U E. N. Zalta (ur.), *The Stanford encyclopedia of philosophy*. (Vol. 3, str. 23). New York: Random House

Online natuknica, bez autora, bez godine

U tekstu:

("Kinesiology")

U popisu literature:

Kinesiology. (n.d.). U *Wikipedia*. Dostupno na <https://en.wikipedia.org/wiki/Kinesiology>

8. Kako navoditi materijale koji nisu tekstualni (slike, tablice, slikovni prikazi, fotografije)

U tablicama i slikovnim prikazima je velika količina podataka predstavljena na razumljiv i lako povezujući način. Tablice (eng. *tables*) se sastoje od numeričkih vrijednosti ili tekstualnih podataka koji su složeni po nekom redu u redove i stupce. Slikovni materijali (eng. *figures*) su grafikoni, dijagrami, crteži. Ponekad nije lako razlučiti između tablica i slikovnog materijala, no, u pravilu, tablice su uvijek strukturirane u redove i stupce.

Tablice

Takve prikaze označite arapskim brojevima onim redoslijedom kojim se pojavljuju u tekstu. Nemojte koristiti sufikse uz brojeve, npr. Grafički prikaz 5a i Grafički prikaz 5b.

U tekstu rada, kada se osvrćete na neku tablicu, izdvojite samo ono što želite naglasiti; nema potrebe objašnjavati svaku jedinicu u tablici. Također, svakako izbjegavajte pisati "...u tablici na sljedećoj stranici" ili "u tablici ispod", jasno navedite o kojoj je tablici riječ. Npr.

Kao što je prikazano u Tablici 8, odgovori ispitanika upućuju da se tjelesna neaktivnost često povezuje s...

Tablicu imenujte jasnim, ali dovoljno sadržajnim naslovom.

Tablice mogu imati **bilješke** koje se nalaze ispod same tablice. Bilješke mogu biti opće i one sadrže objašnjenja koja se odnose na cijelu tablicu, npr. objašnjenje kratica, simbola i sl., a tu se navode i drugi izvori iz kojih su podaci u tablici preuzeti. Specijalne bilješke odnose se na određenu ćeliju, stupac ili redak, a označene su malim slovima u eksponentu (eng. *superscript*) *Probability notes* ukazuju na zvjezdice i ostale simbole te upućuju na objašnjenja vezana uz statistiku.

Tablica 1.

Kako oblikovati tablicu u diplomskom radu

Ispitanici	Model 1	Model 2	Model 3 ^b
Marko			
Ivan			
Jura			
Iva ^a			
Vrijednost F			14.46*

Bilješka: Model 1 odnosi se na Podaci su djelomično preuzeti i prilagođeni iz "Effects of additional basketball and volleyball program on motor abilities of fifth grade elementary school students", D. Milanović, 2013, *Journal of Applied Psychology*, 22(2), str. 356.

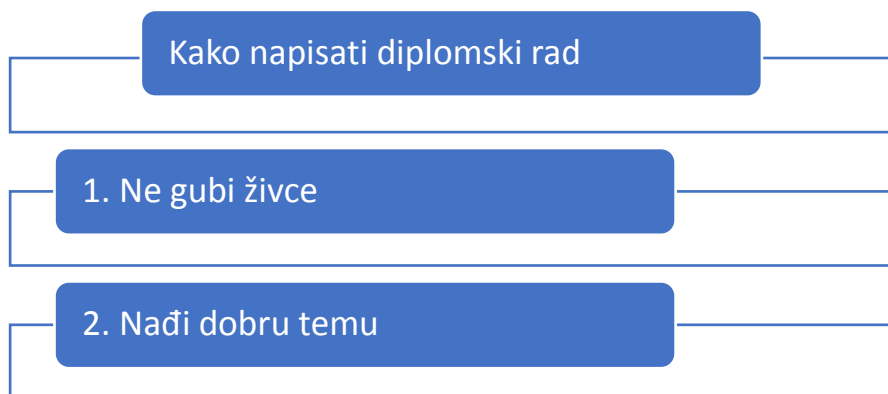
^aOva ispitanica nije sudjelovala u zadnjoj fazi pokusa. ^bModel je prilagođen za školsku populaciju.

* $p \leq 0.01$.

U tablicama koristite prored 1 i veličinu slova 10.

Slikovni materijali

Slikovni materijali moraju objašnjavati ili pružati dodatne informacije tekstu, slikovni materijal ne bi trebao ponavljati tekst. Također, treba razmisliti je li slikovni prikaz najbolji način da se informacija prezentira čitatelju; ponekad su podaci čitljiviji kroz tablice, ponekad kroz grafove.

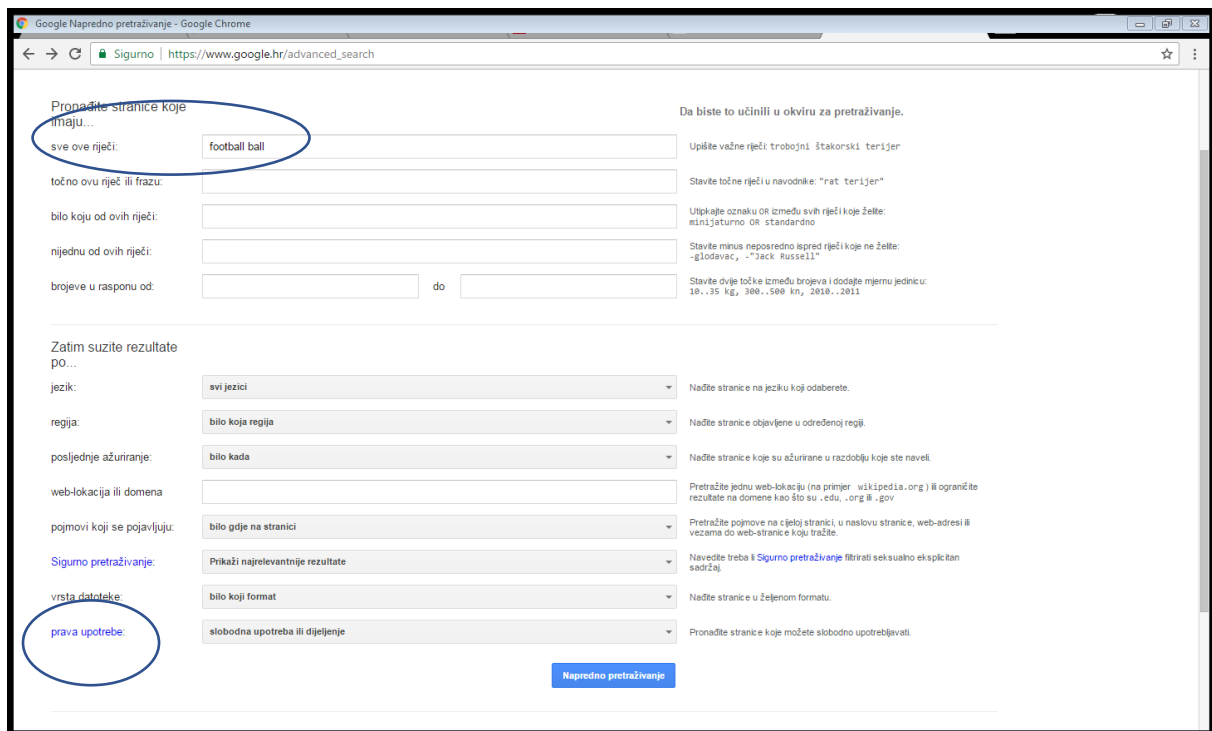
Grafički prikaz 3. Koraci u pisanju diplomskog rada. Prerađeno prema "Visual representation of graduate thesis workflow", S. Wang, 2007. *Developmental processing*, 43, str. 126

Slikovni materijali s Interneta – kako se smiju koristiti

Slikovni materijal koji se slobodno može koristiti i umetnuti u ocjenske radove je onaj koji je dostupan pod CC licencijom (već spomenute licencije koje vi kao studenti dodjeljujete svom ocjenskom radu). Svaka od CC licencija omogućuje barem preuzimanje i daljnju distribuciju dokumenta u neizmijenjenom obliku i u nekomercijalne svrhe (a ocjenski radovi su rađeni bez profitne namjere, osim ako nisu dio nekog istraživanja s komercijalnom svrhom).

Slikovni materijal dostupan pod CC licencijom možete pretraživati ovako:

1. upišite u Google tražilicu: "Google napredno pretraživanje"
2. kada otvorite prvi rezultat, otvorit će se mogućnost pretraživanja po više kriterija, uključujući i pretraživanje po CC licenci
3. upišite traženi pojam i suzite traženi pojam po pravima upotrebe

Nekoliko završnih savjeta pri pisanju seminara i diplomskog rada:

1. Konzultirajte [pravopis](#).
2. Konzultirajte web stranicu [Knjižnice](#) zbog informativnih materijala. Na stranici su postavljene i "[Najčešće pogreške prilikom pisanja radova](#)"
3. Odabir teme, kao i odabir literature je često zanemaren, ali jednako važan dio pisanja diplomskog rada. Savjetujemo da istražite temu i prikupite literaturu prije početka pisanja diplomskog rada. Također, prilikom pisanja, bilježite reference; kasnije se teško prisjetiti koji ste rad konzultirali.